Ч. 98 (12.754). Львів, середа 6. травня 1931. Pocztowa opłata uiszczona ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло", Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячна	5·00 зол.
Чвертьрічна	15·00 "
Піврічна	30·00 "
Річно	60·00 "

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. " Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Прилюдний запит.

Львів, 4. травня 1931.

Перед кількома тижнями появилися у пресі вістки про те, що в Радянській Україні переведено цілу низку арештувань серед тамошніх громадян, які походять зі Сх. Галичини. Вістка ця зробила на всіх дуже прикре враження. Пізніше вістки в пресі на цю саму тему знов поновилися. Ми старалися провірити докладніше конкретні факти, що були подані в цих вістках. Одначе досі нам цього зробити не вдалося. Натомість вдалося нам ствердити понад усякий сумнів, що як минулого так і цього року на весну відбулася там ціла низка арештів передовсім між галичанами.

До того дістаємо з краю дуже цікаві вістки від тих родин, що мають своїх рідних на Україні. Отже з листів довідуємося, що богато інтелігентних наших молодих людей, які правильно і точно переписувалися з родиною чи з родичами в Галичині, раптом припинило цю переписку. Деякі не дають про себе знати вже рік, тобто від минулої весни, деякі від кількох місяців або тижнів. Відноситься це як до деяких студентів в Одесі, Києві та Харкові так також і до численних старших громадян, що займали там відповідні посади чи то в державних чи кооперативних установах. Ще більше таких випадків зайшло з селянами, що осталися там від великої війни або від 1919 р. Дуже богато з них перестало давати всякі знаки життя теж від року або від двох місяців. Між ними є і такі, що присилали листи до батьків та родин правильно що місяця, або що два тижні.

Про деяких студентів (в Одесі) маємо відомости, що вони вступили були там до комсомолу, але їм все одно не вірили та приставили до них агентів ДПУ не тільки на лекціях чи викладах, але й на приватних помешканнях. Ці студенти нагло замовкли. Їх родичі не мають від кількох місяців ніякої вістки. І тому цілком слушно вони сильно затривожені долею своїх дітей. Це тим більше природне, коли пригадати собі долю пок. студента Дякова, що погиб трагічно в Одесі наслідком знущання над ним чекістів, а про що свого часу докладно писалося у „Ділі".

Затривожені за долю своїх дітей батьки і своїх рідних родини припускають усе найгірше. Деякі кажуть, що не мають ніяких вісток тому, що їх сини чи рідні вивезені до концентраційних таборів на далеку Північ або на далекий Схід. Інші припускають, що їх синів чи братів витранспортували до примусових робіт далеко поза межі України. Ще інші попадають у розпуку, підозріваючи, що їх дітей чи рідних розстріляли.

Словом тривога потрясла цілою низкою родин на Галицькій і Волинській Землі. Ця тривога тим страшніша, що заінтересовані нізвідки не можуть добути ніяких певних і авторитетних відомостей про долю тих нещасних.

Не можемо й ми добути авторитетних інформацій про долю цілих сотень і тисячів тих наших братів, які силою обставин опинилися у межах УСРР. Одначе, знаючи тамошній режім та його природу, знаючи про методи й засоби боротьби ДеПеУ (чеки) з усякими політично-підозрілими чи неблагонадійними з комуністичного становища громадянами — не можемо нічим потішити затривожених, але навпаки мусимо хіба підтвердити їх прикрі припущення, бо в нинішніх відносинах там усе можливе.

Але не зважаючи на те, не зважаючи на нашу ідеольоґічну ворожість до комуністичного світа і не зважаючи на наше наскрізь неґативне відношення до комуністичної диктатури на України — ми всеж таки прилюдно запитуємо на цьому місці харківський урядовий центр, що діється зі сотнями тих галичан, які перестали чи то від року чи від кількох місяців комунікуватися зі своїми родичами і родинами в Галичині? Адресуємо це питання туди тому, що до ніякої громадської навіть гуманітарної установи на Україні за інформаціями звернутися не можемо, бо таких громадських установ там нема. Поставивши прилюдний запит, ждемо на прилюдну відповідь. Думаємо, що такої відповіди маємо право сподіватися від комуністів не з мотивів „буржуазно понятого почуття людяности" (яке комуністи ненавидять), але виключно з мотивів „пролетарської моралі" та з почуття комуністичної гідности, чим комуністи так дуже дорожать.

„Рідна Школа" в ювилейному році.

V. Членство.

Велике діло вимагає великого вкладу сил, енерґії й засобів. Велика частина наших змагань пропадає й багато енерґії витрачується на поборення ріжнородних перепон для щоденної праці. Тому висліди цієї праці не стоять у відповідному відношенні до бажань і заходів. Тому в дане діло треба вложити ще більшу суму всяких засобів. Коли поглянемо на 50-літну історію „Рідної Школи", коли освідомимо собі, скільки сильних духом енерґійних людей складало свою силу, своє знання і свій час на ці здобутки, які вона до цієї пори осягнула, — то мусимо здивуватися, що хоч вони розмірно такі великі, то в порівнанні до потреби такі малі й невистарчаючі. Значить — до більших вислідів можемо дійти тільки спільними, масовими, загальними змаганнями.

Правдиве обличчя кожної нації виявляє її організація й установи. Скількість і якість організованих установ засвідчує внутрішну силу й вартість даної нації. Впродовж свого історичного розвитку, а радше від часу, коли почалося наше національне відродження, зорґанізував український нарід поважні установи, які, в меншій чи більшій мірі, при всяких перепонах й невдачах посувають нарід вперед у його змаганнях.

Підставою організації це гурт одиниць, освідомлених про дану справу, які обєднюються для осягнення намічених цілей. Це члени даної установи. Число тих однодумців, які готові навіть жертву принести для даної справи, повинно постійно зростати. Зріст числа членів якоїсь установи вказує з одного боку на те, що ідея, яку вони заступають, приймається в масі, поширюється серед неї, захоплює її, а з другого боку додає віри робітникам установи, що діло, якого вони піднялися, чи яке їм поручив загал — правильне, що їх праця не йде на марне. Кожна установа мусить знати, на кому вона спирається, на кого може рахувати. Без членів, що набувають право кермувати товариством, ставити до нього вимоги, що заразом беруть на себе співвідповідальність за долю та успіхи товариства, — не можна собі подумати ніякої установи. Сама матеріяльна піддержка „Рідної Школи" ще не дає права втручуватися в її справи. У списках тих, які дають „Рідній Школі" матеріяльну поміч, стрічаємо імена не тільки українців, але й англійців, французів, еспанців, ірляндців, ба — навіть китайців. Право голосу в установі можуть мати тільки ті, які окремо заявляють свою волю зачислятися до тих, що дбають про будучність народу. Завдання „Рідної Школи" не є лише тих кілька приватних шкіл. На підставі статуту (арт. 5, уст. 3) „Рідна Школа" має обовязок „заступати й боронити права українського шкільництва та українського вчительства". Цього права не має ніяка інша українська установа; не має його навіть „Взаїмна Поміч Українського Вчительства". Коли зважити, що своя, рідна школа це ключ до рідної культури, а з другого боку, що вчитель це душа школи, то статутове завдання „Рідної Школи" дуже велика річ! Тому не можна собі уявити, як може свідомий громадянин не бути діяльним членом „Рідної Школи". Діяльним бодай на стільки, щоби сповнював бодай найпримітивніший обовязок: вплачував членські вкладки та конечні датки.

При організуванні членства слід Кружкам зокрема звертати увагу на приєднання жіноцтва й старшої молоді. Жіноцтва тому, що це теперішні чи будучі матері, які з природи річи стоять найближче до виховної справи. А молодь — це наші наслідники. Вона обійме небавком і керму народнього життя у свої руки.

Про те, що наші установи повинні стати членами-добродіями „Рідної Школи", сказано на іншому місці. Коли українська еміґрація дала десятки членів-добродіїв, то в нашому краю повинні бути що-найменше сотки.

Захоплюючи своєю діяльністю кожну українську одиницю в цілому світі, не може „Рідна Школа" поминути такі близькі їй по віддалі, по спільних переживаннях, по спільній традиції і крові — північно-західні землі. Наразі статут „Рідної Школи" непристосований до тамошніх обставин, хоч — на нашу думку — при поважних зусиллях збоку місцевих громадян він міг би там прийнятися. Але поки це станеться, нам треба наразі бодай духово обєднюватися; коли не під кожним оглядом, то бодай у змаганнях національно-культурного двигнення народу. Вже не час ділитися на галичан, волинян, поліщуків, холмщаків чи яких там, але як сини одної Матери мусимо почувати на собі обовязок ставати гуртом там, де більша загроза. Обєднаємося тим чином, коли й громадяни близьких північно-західних земель стануть у ювилейному році масово членами „Рідної Школи".

Ще годилось би сказати слово нашим заточенцям. З важким серцем покидали наші діти рідні сторони й присилувані умовинами пішли на працю між чужих. Богато з тих вигнанців старається, як може, доказати дальший свій звязок з українським загалом, а тим самим осолодити собі гіркі хвилі вигнання. Але це ще далеко від масовости. Є вже чимало таких, які звикають до чужих обставин, відчужуються й нічим не зазначують свого духового обєднання зі змаганнями власного народу. А вони, як покривджені долею, що не дала їм змоги працювати серед і для власного народу, повинні перші горнутися в ряди піонірів за рідну культуру. В ювилейному році не сміє ні одного з них забракнути між членами „Рідної Школи". Є обовязком свідоміших, живіших вплинути на більше байдужих.

Стаючи разом — ми лекше двигнемо навіть більший тягар. А він уже й сьогодні доволі важкий. А проте він ще такий, що його вдасться понести спільними зусиллями з боку цілого загалу навіть при наших внутрішніх і вніших недостачах та ріжнородних інших потребах.

Лев Ясінчук.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Активність малопольського русина.

Документ часу про кулісн діяльности „Рускої Аграрної Організації“ і її лідера.

Поміщуємо оце цікавий документ, „Звіт з передвиборчої діяльности“ малопольського русина Михайла Бачинського, предложений „міродайним чинникам“ на доказ, що працює не за страх, а за совість і що він заслуговує собі мандат справді в поті чола. Боячися, що переклад на українську мову може не віддати, як слід, цілу красу цього історично-літературного твору, подаємо його в оригіналі, без ніяких, навіть найменших змін.

SPRAWOZDANIE Z CZYNNOŚCI

przedwyborczej Michała Baczyńskiego za czas od 26. października do 16. listopada 1930 r.

W czasie od 26. X. do 16. XI. 1930 r. odbyłem w jedynastu dniach 30 (trzydzieści) wieców i zebrań przedwyborczych, w których osobiście uczestniczyłem i na których przemawiałem. 2 (dwa) w okręgu wyborczym Nr. 51. (Lwów powiat), 1 (jeden w okręgu wyborczym Nr. 48. (Sryj), 27 (dwadzieścia siedem) w okręgu wyborczym Nr. 49. (Sambór).

Wyszczególnienie.

L. p.	Dnia	Miejscowość	Powiat	Okręg wyborczy	Uczest. wiecu
1	26. X. 1930	Baligród	Lisko	49	250
2	"	Hoczew	"	"	120
3	"	Ustrzyki Dolne	"	"	300
4	2. XI.	Stefkowa	"	"	70
5	"	Olszanica	"	"	100
6	4. XI.	Lisko	"	"	1500
7	"	Uherce	"	"	150
8	"	Myszkowce	"	"	80
9	"	Bóbrka	"	"	120
10	5. XI	Ustrzyki Dolne (ponownie)	"	"	1200
11	"	Hoszów	"	"	300
12	"	Rabe	"	"	130
13	"	Czarna	"	"	200
14	6. XI.	Łupków	"	"	60
15	"	Wola Michowa	"	"	250
16	9. XI.	Lwowskie przed. Gródek Jag.	"	"	30
17	"	Zastawskie	Gródek J.	49	8
18	"	Dąbrowica	"	"	150$_0$
19	10. XI.	Kulików	Żółkiew	51	250$_0$
20	"	Rawa R.	Rawa R.	"	100$_0$
21	12. XI.	Baczyna	St. Samb.	49	8$_0$
22	"	Bilicz	"	"	20$_0$
23	"	Wołoszynowa	"	"	31$_0$
24	"	Rosochy	"	"	25$_0$
25	13. XI.	Gronziowa	"	"	15$_0$
26	"	Hołowecko	"	"	100$_0$
27	14. XI.	Turka n. S.	Turka n. S.	52	750$_0$
28	"	Topolnica	St. Samb.	49	18$_0$
29	15. XI.	Turze	"	"	40$_0$
30	"	Strzyłki	"	"	14$_0$

Na wszystkich powyższych wiecach i zebra-0 niach uchwalono głosować na listę Nr. 1. 0

Odbyłem konferencje i pozyskałem dla Bezpartyjnego Bloku następujących działaczy staroruskich mających wpływ na miejscową i okoliczną ludność:

a) ks. Kuźmak w Hoczwi ad Lisko, b) ks. Czerteżyński w Bóbrce ad Lisko, c) ks. Kopystiański w Czarnej Ustrzyki Dolne, d) ks. Hrabec w Łupkowie, e) ks. Hornicki w Bilczy ad Stary Sambor, f) ks. Bugera w Gronziowej.

Prócz tego wobec unieważnienia listy wyborczej Nr. 14 w okręgu samborskim (49) pozyskałem dla jedynki ludność żydowską w Baligrodzie, Lisku, Ustrzykach Dolnych, Woli Michowej i Strzyłkach.

Ludność żydowska w tym okręgu przy wyborach do Sejmu głosować będzie na jedynkę. Przy wyborach zaś do Senatu na listę sjonistyczną Nr. 14.

W okręgu samborskim (Nr. 49) działają aż do dnia wyborów z mego ramienia na rzecz jedynki następujący organizatorzy: 1) Bachmetiuk na odcinku Łupków-Wetlina powiat Lisko, 2) Czorneńkij na odcinku Lutowiska-Wołosate pow. Lisko, 3) Wiśniewski na odcinku Stary Sambor pow. Stary Sambor, 4) Harasymów na odcinku Stary Sambor pow. Stary Sambor. 5) Kanciar na odcinku Gródek Jagiel. pow. Gródek Jagiel, 6) Sołowij na odcinku Gródek Jagiel. i Mościska pow. Gródek J., 7) Werhun na odcinku Gródek Jagiel. i Mościska pow. Gródek Jagieloński.

Policja Państwowa mimo olbrzymiej trudności wobec: a) szczupłego składu osobowego (3 osoby na 8—12 gmin), b) wielkich przestrzeń. c) braku dróg i środków lokomocji (konî pod wierzch), d) braku telefonów — wywiązuje się sprzężyście ze swego zadania i czuwa nad tem ażeby wynik wyborów był dodatnim dla BB.

Policja niedopuszcza wcale do odbywania wieców i do agitacji ze strony przeciwników obozu Marszałka.

Wobec powyższego stanu rzeczy obliczam, że w okręgu samborskim (Nr. 49) uzyska BB. najmniej cztery mandaty.

Lwów, dnia 16 listopada 1930 r.

Michał Baczyński m. p.

Ще про побут посла СРСР у Львові.

Посол СРСР Овсеєнко пропонував полякам „спільний фронт проти українців?!

Подаючи своєчасно інформаційну вістку про побут радянського посла з Варшави Овсеєнка у Львові за офіціяльним ПАТ-ом, ми подали одночасно коментарі до тої візити м. ін. львівського „Веку Нового“ й уваги „Ради“. Отже „Век Нови“ з 26. квітня твердив, що радянські чинники бажали порозумітися з провідниками місцевої (львівської) влади і польського громадянства, вказати їм на українську небезпеку та заохотити їх до утворення „спільного польсько-радянського фронту проти українського націоналізму“. „Рада“ з 31. квітня назвала ту вістку „провокацією“. У відповіді „Век Нови“ з 5. ц. м. заявляє:

„Мусимо запевнити „Раду“, що вона нічого не знає, хоча вдає, що має вироблені звязки (це вдає хочби знаменитим „доносять нам“ на початку комунікату „ПАТ-а“, забуваючи покликатися на джерело). З порівнання дат виходить, що комунікат ПАТ-а, а радше комунікат консуляту СРСР у Львові оголошений за посередництвом ПАТ-а, появився в чотири дні по нашій інформації і зовсім її не здементував. **І не міг здементувати, тому, що ця вістка походила від особи понад усякий сумнів достовірної.** Після сумнівів „Ради“ (ми надалі дуже скромні в термінольоґії) ми перевірили ще раз цілу справу у джерела і почули від особи, яка розмовляла з послом, що **була мова про українські справи**“.

Таким робом маємо до діла з величезним обвинуваченням дипльоматичного представника Рад. Союзу в Польщі, п. Антонова-Овсеєнка, що він активно встряває у польсько-українські відносини **у неґативному для українців дусі,** представляючи „українську небезпеку“ та переконуючи про потребу спільного московсько-більшовицького й польського протиукраїнського фронту! Гадаємо, що тепер забере голос сам пан Овсенко, який має своєму услужливому оборонцеві в особі „Ради“ до завдячення, що обвинувачення проти нього набрало форми виразного скандалу.

В обороні памяти і доброї слави Покійного.

(Лист до Редакції часопису „Діло“.)

Протягом неповна пів року п. *д-р Степан Баран* доторкнувся у двох статтях, а саме у статті п. з. „Високий уряд подбає..“ („Діло“ з 14. XII. ч. 278) та у статті п. з. „На теми польсько-українських взаємин“ („Діло“ з 12. IV. 1931., ч. 80.) напряму політики нашого пок. батька Олександра. Зразу не думав я забирати голосу в цій справі, маючи надію, що в недовгім часі пічнеться друкування дальших частин „Споминів з мого життя“ (досі вийшли ч. І. і ІІ. в 1912. і 1913. р., доведені до 1887 р.), обіймаючих часи від 1888 до 1908 р., в яких Покійний, на основі автентичних документів, промовить зпоза гробу сам у власній обороні й викаже наглядно безосновність закидів, які з приводу напряму його політики роблено йому не тільки за життя, але робиться ще й після смерти. Одначе тому, що справа друкування „Споминів“ затягається, а д-р Баран почав уже майже систематично атакувати напрям політики Покійного в спосіб, позбавлений обєктивности, а до того голословний і обидливий, я рішився в порозумінні з моєюРіднею і з її припоручення виступити в обороні його памяти і доброї слави, звертаючися до Хвальної Редакції з уклінною просьбою, не відмовити місця на цю оборону.

В першій статті („Діло“ 1930., ч. 278) пише д-р Баран між іншим таке: „Українська політична течія розділилася тоді формально на два струмочки — типово опортуністичний, яким брив увесь час пок. Олександер Барвінський і так званої принципіяльної опозиції, яку вели довгі часи Юліян Романчук, д-р Кость Левицький та пок. д-р Евген Олесницький. Ол. Барвінський ішов майже сліпо за урядом і дрібні річи просто вижебрував, не маючи ніякої більшої піддержки в народніх масах. Одначе робив це він — думаю — в добрій вірі, вважаючи свою тактику в даних відносинах за найбільш доцільну“. Але про представників „принципіяльної опозиції“

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 6. ТРАВНЯ 1931.

В. С. ЛЕВИЦЬКИЙ. 2)

Спомини залізного полководця.

Орієнтація генерала в галицьких відносинах. — Характеристика Миколи II.

Описуючи бій під Городком і облогу Перемишля, Брусілов робить малий і одинокий натяк у своїй книжці на „мазепінцев“, себто українців у Галичині, а далі говорить про відношення українського, польського та жидівського населення до московських окупаційних військ. Наскільки його завваження були правдивими і глибокими, відповість собі сам читач:

„У часі того жорстокого трьохденного бою (під Городком — В. Л.) мешканці Львова, особливо поляки і жиди, дуже непокоїлися думкою, в чиї руки вони дістануться, себто чи залишаться у нас, чи прийдуть знову австрійці. Маніфест верховного головнокомандуючого до поляків ще не був відомий і вони, а тимбільше жиди, які у нас були гноблені, а в Австрії користувалися усіми правами горожан, нетерпеливо ждали, що нас розібють“.. „Русини, зовсім природно, були по нашім боці, крім партії т. зв. мазепинців, які виставили проти нас кілька леґіонів“.

Але ген. Брусілов уважає цю ворожість поляків і жидів тільки хвилевою, бо трохи далі з нагоди походу російських армій на Краків пише:

„Мушу зазначити, що не тільки у Східній Галичині, де більшість населення русини, прихильні нам з давніх часів (!), але і в Західній, де все населення чисто польське, не тільки селяни, але і католицьке духовенство ставилося до нас гарно і в чимало випадках помагали нам, чим могли“.

Цю прихильність у поляків до російської армії пояснює Брусілов впливом маніфесту вел. кн. Миколи Миколаєвича, а щодо „русинів“ то, як видно, уважає, що вони здавен-давна були прихильні Москві і тільки чекали, щоби вона „освободила“ їх з австрійського ярма.

„Жидівське населення було „зі зрозумілих причин“ прихильніше до австрійців, але нічого злого Брусілов про них не може сказати. „Вони поводилися смирно і тихо. Зі свого боку я дозволив їм молитися, скільки і як їм хотілося, що викликало в них правдиве захоплення(!)“.

Стільки у книжці Брусілова про національне питання в окупованій підчас війни Галичині. Як бачимо, досить мало і досить наївно.

Верховним головнокомандуючим російськими військами був з початку війни вел. кн. Микола Миколаєвич. В літі 1915 р., після велитенської німецької офензиви на російський північно-західний і західний фронт пар усунув свого брата з того становища і сам обняв верховну команду. Про вел. князя Миколу Миколаєвича висловлюється Брусілов у своїх споминах завжди з повною пошаною і признанням як про полководця:

„Безумовно були у нього недостачі і навіть великі, але їх з лихвою покривали його прикмети як вожда“. В невдачах на фронтах не винує верховного вожда, але брак відповідної підготовки до війни, а цьому були винні воєнні міністерства. Зате про царя як про індивідуальність і вожда Брусілов висловлюється дуже відємно:

„Було загально відомим, що Микола II. на воєннім мистецтві зовсім нічого не розумівся і що становище, яке взяв на себе, буде тільки номінальне“. Брусілов особисто уважав царя великим невдачником. Все, до чого цар приложив руку, не вдавалося. Окрім того цар був дуже нерішучим і слабовільним. При прилюдних виступах і переглядах військ він ніколи не знав, що має робити. Про перегляд військ у Львові Брусілов пише:

„Він тут, так само як завжди був нерішучий, і не знаходив тих слів, які моглиб зєднати йому людські душі та підняти духа у війську. Він був доброзичливий, старався сповнювати свої обовязки верховного вожда армії як міг, але треба признати, що це вдавалося йому дуже кепсько“.

(Докінчення буде)

каже д-р Баран далі, що „на практиці й вони вели дрібну опортуністичну політику. Як реальні політики рахувалися вони з фактами, виходячи із премісв, що треба використати кожне політичне положення австрійської держави, особливо в скрутних для неї хвилинах і цим здобували також деякі уступки й користи для нашого народу“.

В оцих замітках дав д-р Баран наглядний доказ недостачі обєктивности в оцінюванні діяльности представників двох противних політичних напрямів. Бо коли Барвінський, котрого навіть противники „шанували як людину сильної волі, виробленого світогляду, твердого характеру, як велику індивідуальність“ („Діло“ 1926, ч. 289), а через те напряму своєї політики придержувався весь час послідовно, удостоївся від д-ра Барана згірдного вислову, що він „*брив* увесь час типово опортуністичним струмичком“, то навпаки не зважився д-р Баран висловитися так про представників „принципіяльної опозиції“, найшовши для них лагідніший вислів, а саме, що „на практиці й вони *вели* дрібну опортуністичну політику“, дарма, що того роду політику годі назвати послідовною. А вже якнайбільш рішучо приневолений я застерегтися проти такого обидливого вислову д-ра Барана відносно Покійного, начеб то він „йшов майже сліпо за урядом і дрібні річи *просто вижебрував*“. Барвінський, котрому навіть політичні противники мусіли признати, що він усе „вмів зберегти особисту й національну гідність“ („Діло“ 1926, ч. 289 і Календар „Просвіти“ на р. 1928, ст. 267), не був здібний до якоїнебудь „жебранини“. Тому зволить д-р Баран на будуче висловлюватися про Покійного дещо здержливіше й не обкидувати його памяти й доброї слави обидливими висловами, тим більше, що Покійний не в силі вже сам на це реагувати.

Д-р Баран виявив недостачу обєктивности також у підшукуванні мотивів політичної тактики Барвінського й представників „принципіяльної опозиції“. Бо коли останніх з приводу того, що „на практиці й вони вели дрібну опортуністичну політику“ виправдує він тим, що вони „*як реальні політики* рахувалися з фактами“, а використовуючи нераз скрутне положення держави, „цим *здобували* також деякі уступки й користи для нашого народу“, то в послідовній „опортуністичній“ політиці Барвінського добачує тільки „*добру віру*“ в те, що його тактика в даних відносинах була найбільш доцільною. Одначе на ділі виходить із цього таке, що Барвінський не удостоївся від д-ра Барана назви „реального політика“ мимо того, що, рахуючися з даними обставинами, він послідовно „опортуністичну“ (отже „реальну“) політику; зате його політичні противники, хоча вели політику „принципіяльної опозиції“, удостоїлися назви „реальних політиків“ з того самого приводу, що рахуючися з фактами, „на практиці вели дрібну опортуністичну політику“. В результаті ріжниця поміж успіхами політики Барвінського і представників „принципіяльної опозиції“ полягає тільки на тім, що відносно Барвінського ужив д-р Баран „кріпкого“ вислову „дрібні річи просто *вижебрував*“, а тамтих за їх політику „на практиці опортуністичну“, возвеличав висловом „здобували деякі успіхи й користи“.

В другій статті („Діло“ 1931., ч. 80), навівши історію всяких дотеперішніх польсько-українських політичних розговорів і переговорів, д-р Баран зазначує при самому кінці, що всі українці, котрі брали в них участь від 1848 р. почавши, розчарувалися. „Так було з Лаврівським, Рманчуком, Костем Левицьким, а навіть з *явними симпатиками поляків*, як о. Степан Качала, *Ол. Барвінський* (підкреслення мої. — Б Б.), а з найновіших хочби пок. Вол. Бачинський“. На жаль, д-р Баран не пояснив докладніше, на чім полягала ця „явна симпатія“, між іншими й нашого батька. Бо коли він мав на думці те, що Драгоманов називав безосновно „забіганням у табор історичної Польщі“, то проти такого розуміння я був би приневолений як найбільш рішучо застерегтися. В кожному разі з огляду на неясність вислову д-ра Барана мушу вже раз рішучо виступити прилюдно проти того роду леґенди, поширюваної політичними противниками пок. батька, начеб то він після перевороту в 1918 р. „перекинувся з польонофільсько-австрійського табору в український самостійницький“, „регабілітуючися таким чином перед українським громадянством за свої старі політичні гріхи“. („Рада“ 1926, ч. 96 і „Світ“ 1927, ч. 1, ст. 13 і Календар „Просвіти“ на р 1928, ст. 267). Покійний батько наш Олександер *був самостійником від шкільної лавки до гробової дошки* й до ніяких „старих політичних гріхів“ супроти українського народу не міг почуватися, ані не почувався. Відійшов від нас на віки із спокійним сумлінням у тому пересвідченні, що додержав вірно присяги, зложеної ним ще коли був членом тайної студентської „Громади“ в Тернополі в 1865 р., „що весь вік буде трудитися для добра свого народу“. (Спомини І., ст. 51).

У Львові, в квітні 1931.

Д-р Богдан Барвінський.

—o—

З орґанізаційного руху.

ГОРОДЕНЩИНА.

Дня 1. травня ц. р. зібралися в Городенці понад дві сотки членів УНДО, які враз з послами Галущинським і Чукором відбули велику й поважну чотирогодинну нараду. Вечором тоїж самої днини було засідання місцевої повітової управи. Предметом нарад засідання були, у звязку з посольськими справозданнями, актуальні політичні події. Найбільше зацікавлення і голосів викликали ведені у Варшаві розмови між Президіями Українського Клюбу і Безпартійного Бльоку. На нараді ухвалено резолюцію, яка висказує довіря Українській Парл. Репрезентації. На нараді і засіданні говорено про орґанізаційні справи. Звернено увагу на партійний часопис „Свободу“, піднесено потребу сильної підтримки цього органу, порушено справу партійного податку та потребу відновлення повіто-

---

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 6. ТРАВНЯ 1931.

Д-Р АНДРІЙ ЛАСТОВЕЦЬКИЙ 2)

Значіння промінів Рентґена.

Їх застосування в промислі. — Ще одна прикмета. — Розсівання промінів.

Помиляється той, хто думає, що проміні Рентґена мають велике значіння тільки в медицині. Застосовують їх нині не менше і в промислі. Напр. кожна фабрика моторів має нині у себе рентґенівське уряджения. Бо фотоґрафічна знимка, зроблена промінями Х, в дуже короткому часі дає змогу пізнати, чи матеріял, з якого збудований мотор, є без закиду, чи має якісь поважні внутрішні хиби. Кожна важніша металева частина літака мусить бути перед відданням до вжитку прослiджена при помочі промінів Рентґена, бо часто траплялося, що цілком солідний назверх матеріял мав у середині прірви!

Кожний готовий, зроблений з заліза, залізничий міст повинен бути прослiджений перед відданням до вжитку промінями Х. Так роблять уже нині в Німеччині, де управа залізниць побудувала спеціяльні вагони з рентґенівським уряджениям. Але не тільки металеві части розсліджується нині в промислі промінями Х. В копальнях вугілля розсліджують брунатне й камінне вугілля та антрацит у той спосіб, що освітлюють його промінями Рентґена. Такі занечищення вугілля, як пірит або кальцит, дадуть на образі тяжчі складники, темніші місця.

Фабрики „вічних“ пер досліджують промінями Х положення цих пер у замкнених ручках; для фабрик обуви дуже важно знати і бачити положення стопи в даній черевиці, а це можна осягнути тільки при помочі промінів Рентґена. Також цемент, дерево, ізоляційні матеріяли, текстильні вироби, ґуму та інші орґанічні продукти прослiджують у світлі промінів Рентґена.

Одначе, щоби уявити собі значіння промінів Х для згаданих тут галузей промислу, мушу згадати про ще одну прикмету цих промінів. А саме частинки субстанції, на яку падуть проміні Х, не тільки вглитають (абсорбують) їх в себе, але часть з них відбивають в ріжних напрямах, себто розсівають. Ріжні субстанції розсівають ці проміні в ріжний спосіб, залежно від своєї внутрішної будови. Якщо тепер сфотографуємо ці розсіяні проміні Рентґена, то на фотографічній плиті ріжні субстанції дадуть ріжні образи розсіяних промінів. Таким робом можемо при помочі промінів Х відріжнити штучний шовк від природного шовку, дальше штучний італійський шовк „снінвіскозу“ від штучного німецького оцтанового шовку, бо волокно одного насвітлене промінями Рентґена, розсіває їх інакше, ніж волокно другого. Так само можна відріжнити в розсіянім світлі Рентґена синтетичний каучук від природного.

Ту обставину, що ріжні субстанції ріжно розсівають проміні Х, використали для своїх цілей хеміки, фізики і кристальографи. Тому, що за розсівання промінів Рентґена даною субстанцією є відповідальний уклад електронів, атомів і молекулів в даній субстанції, хеміки, фізики та кристальографи можуть з образів, викликаних промінями Х, розсіяними ріжними тілами, довідатися дещо більше про розложення цих складників матерії в даному тілі. Напр. розглянувши образи промінів Рентґена, розсіяних аліфатичними злуками вугля, хеміки знають нині докладно, як є збудовані та получені частинки чи пак комплекси частинок цих злук.

Найцікавішими зпоміж переведених тут дослідів були досліди над розсіванням промінів Рентґена орґанічними квасами і нормальними алькоголями, які складаються з довгого ланцюха частинок. Так само виступила в світлі розсіяних промінів Х характеристична ріжниця між будовою нормальних алькоголів і будовою їх ізомерів. Кристальографи довідалися у цей сам спосіб, як уложені є атоми чи йони в поодиноких кришталях. Фізик має нині змогу при помочі образу промінів Рентґена, розсіяних напр. кусником алюмінієвого дроту, ствердити, чи межа пружиности в даній дроті перейдена чи ні, як також може дещо довідатися про причини, що викликали евентуальну втрату пружиности.

(Докінчення буде).

—o—

вої і місцевих партійних управ. Рівень наради був високий. Причинилися до цього повага членів, річевий і гарний виступ д-ра Т. Окуневського й енерґійний провід голови д-ра Р. Комаринського.

ОСТАННІ ВІСТИ

ВИБОРЧІ ПРОТЕСТИ.

4. травня Найв. Суд у Варшаві розглядав 4 виборчі протести з 48. округи (Перемишль-Добромиль-Коросно-Сянік-Самбір). Протести внесли д-р Ґросфельд від 7-ки, Йос. Сенечко, д-р Мирович від Рускої Агр. Партії і якийсь Йос. Белюх. Сенечкові не доручили повідомлення, тому не явився на розправі. Два інші обвинувачені згодилися, щоби протест розглядати в заступстві неприсутнього. Одначе заступники ББ. заявилися за відложенням розправи. Прокуратор був теж за тим, щоби розправи не відкладати, одначе Найв. Суд постановив відложити розглядання протестів на необмежений час і повідомити Сенечка про розправу. Опісля Найв. Суд мав розглядати протест Белюха також проти виборів у тій окрузі. Тому, що Белюха не повідомили про розправу, то й цю справу відложили. Белюх заявляє в протесті, що пос. Августинський (ББ) підчас виборів був функціонарем перемиської повітової ради та не мав пасивного виб. права.

УВІЛЬНЯЮЧИЙ ПРИСУД.

У розправі Чотиробока (про що на стор. 5) обвинуваченого в підпалі, присяглі судді заперечили питання про підпал, тому трибунал увільнив обвинуваченого від вини та кари.

НОВИЙ БРІЯНІВ ПРОЄКТ.

Бріян опрацював новий проєкт Паневропи, що бере під увагу положення в звязку з австр.-нім. митною умовою. Проєкт цей розішле Бріян державам перед сесією Ліґи Націй.

ПАЦИФІКАЦІЯ МАДЕЙРИ.

Два португальські кораблі привезли на Мадейру відділ війська зі штабом. Арештований повстанцями, а тепер випущений на волю цив. губернатор острова почав наново урядування. Він проголосив стан облоги та візвав населення, щоби вертало до норм. занять. Арештували багато повстанців, м. ін. гол. провідника. Багато урядовців, що станули були на боці повстанців, кинули свої становища та втекли в глибину острова, інші піддалися під охорону англійського та бразилійського консулятів. Урядові війська окупують далі Мадейру. У Фунчалі спокій.

ОРИГІНАЛЬНА ПОЛАГОДА КРІЗИ КАБІНЕТУ.

У звязку з покінченням каденції болгарського собрання прем. Лапчев подався був до димісії, щоби королеві перед виборами влекшити переговори з партіями. Тому, що Малінову та Цанкову не вдалися переговори в справі створення кабінету, крізу полагодили так, що при владі вдержали давній кабінет Лапчева, в якім не зайшли ніякі зміни.

МІЖНАРОДНІ ДУЖАННЯ У ЛЬВОВІ.

У понеділок Штекер поборов Яга, Пошофа Ферінґера, Кляй Судакова. Боротьбу Мартинова з Вайнурою з причини контузії Мартинова перервали. Судді після оречення лікаря признали побіду Вайнурі.

У вівторок стріча Пошофа зі Штекером, опісля рішаючі змагання Яго-Кляй, Ферінґер-Вайнура та швайцарська боротьба на пояси Ст. Марса зі Судаковом.

—o—

НОВИНКИ

— Конфіската. Останнє (97) ч. „Діла" підпало конфіскаті за передову статтю п. з. „Позичка і решта", яку сконфісковано в цілості. Це вже 23. конфіската „Діла" цього року.

— Традиційне свячене в „Міщанському Братстві". В неділю 3. травня ц. р. відбулося в великій салі Ставропигійського Інституту в само полудне традиційне свячене нашого старого й заслуженого Т-ва „Міщанське Брацтво". У святі взяли участь крім членів Т-ва також запрошені представники наших центральних культурних і господарських установ. Акту свячення довершив о. Василів, по чім привитав усіх учасників свята теперішній голова Т-ва п. Голіян (старший). По нім зложив побажання для Т-ва о. Василів. При спільному столі пішли сердечні товариські гутірки, які затягнулись аж під вечір. Привіти виголошували, крім згаданих, ще довголітний заслужений голова Т-ва дир. М. Заячківський, пос. М. Галущинський, д-р О. Марітчак та інші. Кілька годин, перебутих при дружній гутірці та при згуках пісень, що їх співала молодь, залишили на учасниках свята якнайкраще вражіння.

— Ревізії. В Березові Нижнім, пов. Коломия, відбулася 29. квітня ревізія в Арсеничів Михайла та Степана, як також Фіцича Степана-Брандамаха. Трясли по кілька годин. У Фіцича-Брандамахи забрала поліція його вірші та картку Любовича. Випитували, чи згадані належать до „Лугу", якого товариства в селі та чи є членами. За чим шукали, не знати.

— Прикре „qui pro quo" закралося через недогляд у вчорашньому числі „Діла", а саме: „Посли з ББ Бачинський і о. Яворський на гастролях у Тернополі" подано, що пресовим органом „РАО" є „Русскій Голос". На цьому місці простуємо цю дуже немилу помилку, бо пресовим органом „РАО", тобто бебістів Бачинського Михайла й о. Яворського та його групи є „Голос Народа". Натомісць „Русскій Голос" не тільки нічого спільного з тією групою бебістичних політичних прислужників не має, але навпаки як М. Бачинського так і о. Яворського та інших їх товаришів завзято поборює. Такою помилкою могла себе цілком слушно почувати ображеною редакція „Русского Голосу" та група його прихильників. Маючи це на увазі, ми на цьому місці похибку справляємо і висловлюємо свій жаль з того приводу, що вона могла когонебудь з противників „РАО" прикро вразити.

— Всі будемо однаково одягнені. Тому, що тепер всюди панує брак гроша і дороженеча, ріжні люди придумують зреформувати сучасне убрання, яке дороге і невигідне. Відомий польський промисловець Іван Созанський виготовив зразки рисунки і цінники скомбінованого убрання однакового для мущин і жінок. Цілий костюм, в якому моглиб ходити жінка чи чоловік коштував би тільки 26 золотих, але убрання з ліпшої матерії коштувалоб дорожче. Тим чином для ощадности для цілого народу, для всіх верств суспільности і то для обох полів можнаб ввести дешевий і вигідний однострій, і всі мешканці Польщі виглядалиб як військо в своєрідних строях. На тему реформи убрання ведеться ще дискусія.

— Нещасливий випадок у Львові. За Янівською рогачкою 63-літній машиніст тартаку Жиґмонт Празьний переходячи через залізничий шлях упав під поїзд і згинув на місці.

— Робітники до Франції. Державний Уряд Посередництва Праці оголошує, що цього року Франція прийме з Польщі 1490 робітників, які мусіли приїхати до Франції найдалі за місяць. Зголошуватись на ті роботи можна в урядах посередництва праці у Львові, Перемишлі, Станиславові і Дрогобичі.

— Вбивства й самовбивство. У Станиславові на вул. Хриплинській вбили Ант. Матійціва. — В Калуші Мих. Травтман ранив з револьвера Марію Ман, а опісля сам застрілився. Причина: заздрість.

— Руїна сільських господарств. Земський Банк у Вильні оголосив ліцитацію пару тисячів сільських господарств на т. зв. „кресах". Преса пише, що ці господарства могла урятувати більша позичка, але селяни тієї позички дістати не могли і господарства пішли на ліцитацію.

— Згорів міст. Над Бугом в околиці Седлець підчас переїзду поїзду на міст упали іскри з паротягу і спричинили вогонь. Цілий залізничий міст згорів і на тиждень перервано комунікацію.

— Мотоциклеві катастрофи. Біля Варшави розбився об авто військовий мотоцикль. Капітан Слівонік згинув на місці. Рівночасно перевернувся мотоцикль, яким їхав поручник ген. штабу Краєвський. Раненого поручника в безнадійнім стані відвезли до шпиталю в Зеґжі.

— Втекли вязні. З тюрми в Бродах утекло 5 професійних злодіїв, виломивши крати. Трьох із них зараз зловили.

— Саботаж під Торунем. З дня 1. на 2. травня невідомі особи підложили коло стації Борки в околицях Торуня на залізничий шлях велику залізничу запору, привязавши її до шин, щоби спричинити катастрофу військового поїзду. Запору вдалося доглянути перед приїздом поїзду і нещастя не було.

— Червоний прапор на Нотр-Дамі. Підчас першотравневого свята на головній вежі Нотр-Даму в Парижі хтось вивісив червоний прапор. В звязку з тим арештовано кілька осіб. Взагалі в Парижі того дня арештували 1440 осіб.

— Самовбивство фабриканта. Віденський колись багатий фабрикант Осип Гакенберґ попав у матеріяльні клопоти й повісився. Мав він 54 роки і колись у Відні був одним з найбагатших промисловців.

— Перший конгрес філятелістів. В Ліворні розпочався міжнародний конґрес філятелістів. Наради відкрив Теодор Цемпіон.

— З українського наукового життя за кордоном. Вступний виклад дійсного члена Українського Наук. Інституту д-ра Зенона Кузелі з його курсу „Огляд української етнографії" відбувся в салі Інституту 4. травня. Свій спеціяльний курс з бібліотекознавства д-р З. Кузеля розпочинає 6. травня ц. р.

— Подяка. Цим складаю щиру подяку Вп. п. Трачевій, а також Вп. громадянству Сокальщини, зокрема б. уч. V. р. сем. за опіку і поміч в часі мого побуту в слідчій тюрмі в Сокалі та у Львові. Не меншу подяку складаю Вп. п. д-рові Старосольському за кількакратну інтервенцію в судових властей в справі випущення мене на волю. Угринів 29. квітня 1931. **Петро Стефанівський.**

— Соня з Юрчаків і Олесь Благодіри повідомляють, що вінчання їх відбулося 14. квітня 1931 року у Львові, в церкві св. Юра, та всім щиро дякують за милі привітання. 1970

— Розвід і уневажнення подружа згідно з теперішними польськими законами в опрацюванні д-ра Елькона Марґулеса, адвоката у Львові. Друге побільшене видання. Книгарня д-ра Бодека, Львів. 1934 3—3

—o—

З театру.

МИХАЙЛО ГОЛИНСЬКИЙ В „ЖИДІВЦІ" НА СЦЕНІ ЛЬВІВСЬКОЇ ОПЕРИ.

Дня 2. травня мали нагоду громадяни Львова втрете цього року слухати співу нашого земляка п. М. Голинського, цим разом у „Жидівці", в якій відтворив він партію Елеазара. Тут уповні заблиснув його талант як під оглядом вокальним, так і під оглядом сценічної гри. Голос п. Мих. Голинського має дві замітні прикмети, а саме: стійкість між середніми і горішніми тонами, якої так часто недостає навіть великим співакам, а крім того високі тони, як звук металю промінні й голосні, які позволяють йому домінувати у Фіналі I. акту не тільки над орхестрою, але й над повним хором. Фінал I. акту, не зважаючи на те, що є це дуже форсовна і трудна арія, випав незрівнано і був одним з найбільш фасцинуючих моментів цього вечора, а знана, кінцева арія IV. акту, яку п. Голинський відспівав з повним зрозумінням її краси та драматичности, переходячи гарно з mezza-voce у грімке й розпучливе форте, викликала бурю оплесків, якій не було кінця, бо розентузіязмована публика домагалась її повторення. Також інші виконавці як п. Валевська і п. Ужейко, хоч під оглядом вокальним не дорівнювали нашому славному співакові, вивязались зі свого завдання бездоганно, а інсценізація п. Улуханова була і цим разом дуже ефектовна.

В. К.

ТЕАТР РІЖНОРОДНОСТЕЙ: *„ГЕДДА ҐАБЛЕР"*, песа на 4 дії *Ібсена*.

Жінка, якої не розуміють в її середовищі; жертва недібраного подружа; жінка з ідеалами свобідного життя, залякана опінією — ось заголовна особа песи. Дехто каже, що Ібсен уже постарівся для сучасного театру. Коли хто має на думці ріжнородність акції на зразок фільмової стяжки і штудерність драматичної інтриґи, то це так. Колиж хто шукає в театрі кілька живих осіб, що змагаються за якусь живу проблему, то може слухати Ібсена з його останньої доби і вдесяте.

Хто не цікавиться спеціяльно Ібсеном і не звязує змісту його пес з ідеями його творчости, глибоко передуманими, послідовними, виведеними одні з одних, немов докори совісти із кожночасних гріхів, той матиме тільки звичайну подружу драму з незвичайною траґедією артиста. Чи основна проблема Ібсена, що тягнеться крізь усю його творчість — проблема внутрішньої свободи і боротьби за свободу зовнішню — питання нове чи старе? Це кожний рішить собі сам, залежно від своїх поглядів на свободу.

Але невжеж живемо в добі коли нема вже жінок інтеліґентніших і чутливіших від своїх чоловіків, — коли нема обмежених і сліпих кандидатів на професорів, — коли нема виїмкових талантів, змарнованих пристрастю до алькоголю, — жінок, що жертвують собою для таланту, якого не розуміють, — старих парубків, що мріють про вигідне місце в подружім трикутнику?

Траґедія Гедди Ґаблер може сучасніша, ніж за часів Ібсена. Крізь неї Ібсен спрямовує проти наших грудей одну із своїх їдких стріл, що затроювала і його серце. Адже кожний із нас має в собі дещо із поривів двох головних дієвих осіб цієї песи, з їхніх принижень, упадів, із претенсій понад рівень пересічности та стоптаних мрій молодости. Кожний із нас має своє середовище, над яке хотів би знятися, яким погорджує і з яким рахується в своїх вчинках і своїй психольоґії.

Гедда Ґаблер в інтерпретації, яку ми бачили в театрі „Ріжнородностей" не мала стихійної сили у хвилинах бунту ані таємного привабливого демонізму, що покоряє мущин. Це була тільки знуджена, примхувата і озлоблена особа. Її муж був безумовно за молодий і за мало „професорський"; навіть та славна його, невпинна фраза: „подумай лишень"... не мала в собі нічого із задуми забудька або розсіяного спеціяліста. Не краще з Левборґом. Віримо, що жіноцтво може пропадати за таким солодким героєм, але не повіримо ніколи, щоби так виглядав молодий тво-

рець із проблисками ґеніяльности. Радник Брак, старий, досвідчений льовеляс мав у собі за багато холоду, а замало кокетства та дон-жуанства. Адже повинен би виправдати факт, чому Гедда таки любить його товариство.

Дієві особи Ібсена не належать до тих, які можна імпровізувати. Від перших вистав пес Ібсена на німецьких сценах через парнський „Левр" під проводом норвежця Люґне-Пое аж до російських креацій головні Ібсенівські постаті дістали свою точно-означену інтерпретацію, згідно з дійсними ідеями автора. Навіть Львів бачив перед війною першорядні вистави Ібсена в цьому відношенні. „Гедда Габлер" із Семашковою, Хмелінським і Адвентовичем стояла багато вище від нинішної спроби. **м. р.**

—o—

З судової салі.

АПЕЛЯЦІЙНА РОЗПРАВА Б. ПОСЛА С. ПІДГІРСЬКОГО.

Дня 30. квітня ц. р. відбулася перед Апеляційним Судом у Варшаві розправа проти б. посла Самуїла Підгірського, обвинуваченого з арт. 132. ч. 2. рос. к. к. Як ми вже свого часу про це згадували, мав обвинувачений нібито допуститися цього злочину, переховуючи мнимо в часі свого послування 1927 р у своїй кімнаті в соймовім готелі у Варшаві комуністичну літературу у 2-х великих валізах. В посіданні цієї літератури обвинувачувала поліція на підставі конфіденційних (по правді провокаторських) інформацій тодішнього б. посла Підгірського, який теж присудом Окружного Суду у Варшаві з дн. 20. червня 1930 був по думці цього артикулу засуджений на 2 роки твердині. Від обвинувачення у приналежности до К. П. З. У., значить: від обвинувачення з арт. 102. ч. І. тогож к. к. Окружний Суд Підгірського увільнив. Внаслідок внесеного обвинуваченим відклику відбулася вже раз, а саме дня 27. січня ц. р. перед Апеляційним Судом у Варшаві розправа, на якій допущено докази, подані обороною. Дня 30. квітня ц. р., вислухавши опінії фахівця щодо валізок, в яких ця література була зложена та щодо ключика обвинуваченого, який мнимо мав бути ключем від тих валізок і взявши на увагу опінію, видану цим знавцем, після переслухання як свідків послів Хруцького і Луцького, які ствердили національну ідеольоґію б. посла Підгірського, Апеляційний Суд, по річевих і вичерпуючих виводах оборонців Е. Смяровського з Варшави й адв. посла д-ра В. Загайкевича, увільнив обвинуваченого від всякої вини і кари.

ПІД ЗАКИДОМ ПІДПАЛУ.

Дня 4. травня у Львові перед судом присяглих зачалася розправа проти 19-літн. селянина з Заналова (пов. Любачів) Кирила Чотиробока. Його обвинувачують, що 23. березня 1930. підпалив у Заналові ліс кн. Сапіги, чим заподіяв шкоду на 6.000 зол. Розправу веде віцепрез. Антоневич, обвинувачує прок. Оговський, боронить адв. д-р Шевчук.

Обвинувачений не признається до вини.

ПАЦИФІКАЦІЯ ПЕРЕД СУДОМ.

Перед відкличним трибуналом окружного суду в Тернополі відбулася дня 30. квітня ц. р. апеляційна карна розправа проти Павліни Онукевичевої, о. декана Климентія Слюзара і Стефанії Слюзаревої — всіх зі Сущина, пов. Тернопіль, обвинувачених за проступок з § 308 карн. зак. („розсівання фальшивих і непокоячих вістей") і з § 487 карн. зак. та арт. V. закону з 17. XII. 1862. В. з. д. ч. 8 з року 1863 (образа чести, поповнена на армії). Трибуналові проводив віцепрезидент окр. суду Цеглецький, вотували окр. судді Островський і Мешковський, обвинувачував прокуратор Музика; всіх трьох обвинувачених боронив пос. д-р Степан Баран.

Тло справи відноситься до відомих пацифікаційних подій з осени м. р. Командант постерунку в Прошовій, шводовнік Трибусь, доніс до прокуратури в Тернополі, що дня 7. листопада 1930 довідався в Сущині від двох конфідентів, що обвинувачені розсівали по селі таку вістку: „Улани польського війська в часі карної експедиції в одному селі в Галичині (в донесенні — Малопольщі) зґвалтували українські дівчата в цей спосіб, що биттям змушували батьків, щоби держали свої дочки, а улани їх насилували". Це мала сказати обв. Стефанія Слюзарева у себе в кухні на приходстві своїй робітниці Павліні Онукевич, що таке чула від свого мужа о. Климентія Слюзара, місцевого пароха і декана. По поворотї до дому Онукевичева розказала про це свому чоловікові, а чув це присутній там тоді її сусід Іван Ворко, що знова негайно розказав усе своїй жінці Апольонії. В донесенні сказано, що всі обвинувачені, переслухані шводр. Трибусем, потвердили наведені в донесенні слова. На цій підставі прокуратура на основі окремого уповажнення міністерства військових справ внесла обвинувачення до городського суду в Микулинцях проти вище згаданих трьох осіб за поширювання фальшивих і непокоячих вістей (§ 308 к. з.) і за образу польської армії (§ 487 к. з. та арт. V. к. зак. з 17. XII. 1862).

Відбулося кілька розправ у городському суді в Микулинцях. Обвинувачені самі на розправі не явилися, а їх повновласники: адвокат Куріва (за Онукевичеву) й адв. д-р Слюзар (за обоїх Слюзарів) заперечили вину, запроваджуючи за свою оборону, що обв. Слюзарева сказала до Онукевичевої такі слова: „Люди карного відділу по переведенні в одного господаря ревізії не знайшли нічого, а опісля напастували дівчину" — і ті слова вичитала в якомусь часописі, а не чула їх від свого мужа. Ті самі слова повторила обв. Онукевичева перед своїм мужем і сусідом Іваном Ворком, а останній своїй жінці Апольонії. На розправі переслухано як свідків Івана й Апольонію Ворків і вони потвердили не слова донесення, але тільки слова, наведені обвинуваченими.

Оборона внесла згідно з постановою § 490 к. з. доказ правди з переслухання цілого ряду свідків під присягою в дорозі реквізиції через дотичні городські суди на ствердження обставини, що пацифікаційні відділи — між ними в деяких місцевостях були й улани — зґвалтували жінки і дівчата, а саме з Горбкова, пов. Сокаль, з Модзелівки, пов. Підгайці і з Шилів, пов. Збараж, наводячи подрібні факти і свідків. Суд (судія Роман Зарицький) відмовив допущення доказу правди, а в мотивах відмови, наведених в узасадненні вироку, подав дослівно, що саботажі з осени 1930 р. і вжиті правительством для їх здушення риґори спричинили поглиблення національного антаґонізму, котрий тільки з ходом часу степенево затреться і що проволікання цього часу через розслідкування згаданих подій не є вказане. Запав присуд, котрим обв. Павліну Онукевич признано винною проступку з § 308 к. з. і § 487 к. з. та арт. V. зак. з 17. XII. 1862, поповненого тим, що в осени 1930 р в Сущині сказала перед Іваном Ворком, що чула від Стефанії Слюзаревої, що люди карного відділу по переведенні ревізії в одного господаря нічого не знайшли, а опісля напастували дівчину — отже розширювала вісти без достаточних причин до цього, щоби уважати їх за правдиві, що відділи польських військ в осени 1930 р., призначені до здушення саботажів, надуживали безборонні жінки, щоб заспокоїти свої тілесні похоти. Обв. Стефанію Слюзареву признано винною проступку з § 487 й арт. V. зак. з 17. XII. 1862 за те, що сказала повищі слова до Павліни Онукевичевої і за це засуджено по думці § 493 і § 266 к. з. Онукевичеву на 4 дні арешту з заміною на 12 золотих гривни, а Слюзареву на 4 дні арешту зі заміною на 20 зол. гривни та заплату по думці арт. 558 § 1 код. карної процедури коштів карного поступування й судової оплати. Обв. о. Слюзара увільнено від вини і кари задля браку доказів вини.

В узасадненні вироку суд устійнив на основі зізнань свідка Івана Ворка, що наведені в тенорі вироку слова сказала перед ним обв. Онукевичева, а на основі признання обв. Слюзаревої, що остання сказала їх до обв. Онукевичевої, поминаючи жертвований обороною доказ правди, як про це згадано вже вище.

Проти засуджуючого присуду внесла оборона апеляцію, а функціонар прокуратури вніс апеляцію з причини низького виміру кари й увільнення о. Слюзаря.

На апеляційній розправі оборонець обвинувачених пос. д-р Баран у довшому правному виводі виказав нестійність засуду, бо вісти, устійнені судом І. інстанції чи пак устійнені в тенорі вироку слова, нікого не могли непокоїти, бо були загально відомі, не були фальшиві, але правдиві. Нема тут знамен прост. з § 308 к. з., бо обв. Онукевичева сказала інкриміновані слова приватно у своїй хаті, а не через публичне оголошення, як цього виразно вимагає закон в § 308 через прибиття на мурах, публичні промови на вічу чи виклади і т. д. Нема також знамен прост. з § 487 к. з. й арт. V зак. з 17. XII. 1862 В. з. д. ч. 8 з

1863 р., бо ніхто з обвинувачених не ображав польської армії або її самостійного відділу — як це суперечно з актами і вислідами розправи приймає оспорений присуд. Тому обвинувачених Онукевичеву і Слюзареву слід зовсім увільнити від вини і кари, а щодо увільнення обв. о. Слюзаря затвердити присуд І. інст. Вкінці тільки задля процесової осторожности оборонець д-р Баран поновив жертвований вже в І. інстанції доказ правди і тепер в апеляційному поступованні через переслухання свідків на потвердження фактів, як пацифікаційні відділи поводилися супроти дівчат і жінок в поодиноких місцевостях.

Трибунал по довшій нараді ухилив, згідно з внеском обор. д-ра Барана засуджуючий присуд щодо обвинувачених Павліни Онукевичевої і Стефанії Слюзаревої й увільнив їх зовсім від вини і кари та від заплати коштів карного поступування, а рівночасно затвердив присуд І. інстанції, яким увільнено о. Климентія Слюзаря від вини і кари.

Дописи.

ЯРОСЛАВ. *(Свято Шевченка. — Загальні Збори філії „Просвіти").* Неділя 26. квітня ц. р. в Ярославі була багата в святочні обходи й організаційні вияви українського життя. В полудне свято Шевченка для молоді, вечором для старшої громади. Оба свята пройшли з успіхом, що полишить на довший час свій вплив на учасниках. З вечірнього свята піднесемо деякі точки програми на доказ, що аранжери кладуть вагу і на те, щоби свято не тільки відбулося, але також, щоби формою і змістом давало зібраним задоволення і відповідало високому призначенню. Як з одного боку хор під управою рад. Кашубинського, так з другого фортепянова гра нашої відомої пяністки п. Божейківної, сольовий спів п. Яркової і мистецький акомпаніямент п. дир. Ціпановської — давали гарну, гармонійну, заокруглену цілість. Доброю була декламація уч. Черкавської. З промовою був посол Галущинський, гаряче витаний учасниками свята. — В пополудневих годинах відбулися збори філії „Просвіти" в приявности голови Т-ва „Просвіта" у Львові п. М. Галущинського. Було біля 50 учасників, членів і відпоручників читалень. Зложене виділом звідомлення виказало, що не всі читальні в повіті є живі. Через те організаційна праця філії не находить відповідної підтримки. Всеж таки у звітовому часі було понад 120 поїздок, при чому злюстровано всі читальні і їхню діяльність. У тій праці була помічною студентська освітня секція. Одначе філія не в силі утримати постійної канцелярії з урядовцем-організатором. Плян праці в теперішній порі і в особливих умовинах окраїнної смуги подав голова п. Галущинський. Після вечірнього концерту відбулися товариські сходини місцевої української громади з приїзжими з повіту і з гістьми, запрошеними до участи в концерті. Три комнати Т-ва „Родина" виповнилися учасниками. Серед розмови, підчас якої виголошено кілька бесід (одна цікава про завдання й організацію жіноцтва), було слідне симпатичне споєння української громади. Кинені думки повинні найти свій відгомін у дальшій роботі. Положення повіту і міста як окраїнних вимагає не тільки формальних виявів життя. Всяка глибина спирається на поваві відповідальности і жертві. Остання мусить бути моральна й матеріяльна. Враження винесені з окраїнних смуг безумовно додатні. Ще перед війною покладені основи, набута матеріяльна субстанція в домівках, площах і будовах — це підстава, без якої не можнаб подумати сьогодні про наше нац. життя. До таких місцевостей слід причислити в першу чергу Лежайськ і Ярослав. Годі в цілій ширині розповідати про форми і зміст життя на місцях, одначе треба піднести, що є і люди й охота до праці. Потрібно може більше уваги і допомоги від материка. Нагоду до цих коротких міркувань дало читальняне свято в Лежайську, а також остання неділя 26. квітня ц. р. враз зі сходинами в Ярославі. За те й поляна всім місцевим чинникам і обхожому комітетові з о. К. Хотинецьким на чолі

—o—

СПОРТ

Львів. Погонь III.-Україна II. 4:3. Мистецтво Б-кляси.

Погонь IV.-Україна III. 3:3. Мистецтво Ц-кл.

Краевий біг навпростець.

Краевий біг навпростець за мистецтво Галичини відбувся 3. травня на площі Сокола-Батька. До бігу зголосилося 16 змагунів (з Беркута, Сокола-Батька, Сокола IV. та УССК). Перший до мети прийшов Медвідь Іван з Беркута 14.38.8, 2) Остапенко (С-Б) 50 м. за першим, 3) Полотнюк Евген (УССК) 20 м. за другим. Траса около 4.200 м. Організація бігу добра.

Станиславів. Гакоаг-Пролом 1:0 (0:0). Мистецтво кляси Б. Побідного голя стрілив в 7-й мін. другої половини Зіцер II. На згадку з дружини Пролому заслуговуе Новицький і Попель. Судював п. Адам.

Гірка-Станіславовія мистецтво кл. Б. 3:1. Легка перевага Гірки. Судював п. Клямер.

З УСК. „Скала" в Стрию.

В дні 5. квітня ц. р. відбулися Загальні Збори УСК. „Скала" в Стрию, на яких вибрано такий виділ: д-р Антін Гарасимів — голова, суддя Гулейко Льонгин — заст. голови. Янович Михайло — секретар, п-на Яремович Ірена — касіер, Сухан Іван — господар, виділові: Петріна Роман і Грубський Омелян, голова секції копаного мяча: Клебович Остап.

„Скала" не проявляла від кількох літ майже ніякої діяльности, бо секція копаного мяча (як відомо, в кожному спорт. товаристві найдіяльніша і найбільш атракційна частина), не зголосивши своїх копунів до ЛЗОПН, не могла з ніким грати, через що зовсім занидiла. Поминаемо вже обставину, що деякі грачі-українці, не маючи поля до ділання серед своїх, стали грати по сусідських клюбах. Справа зголошення секції копаного мяча „Скали" до ЛЗОПН товклася кілька літ. Мин. року на Заг. Зборах внесення в справі приступлення до ЛЗОПН перепало більшістю голосів. Вибраний після того виділ Т-ва, зложений з противників приступлення копунів „Скали" до ЛЗОПН, не зробив нічого для оживлення Т-ва (хочби в інших ділянках спорту), що більше — не скликав за цілий рік ні одного засідання! В цьому році скликано для оживлення Т-ва, зокремаж для вирішення справи взаемин з ЛЗОПН, анкету представників усіх стрийських українських товариств, на якій по основній дискусії перейшла однодушно постанова вписати секцію копаного мяча „Скали" до ЛЗОПН. Тепер копуни „Скали", самі молоді, амбітні хлопці, будуть змагатись за мистецтво Ц-кляси у стрийській підокрузі і е оправдана надія, що не принесуть українському спортові сорому.

З наміченої проводом „Скали" діяльности на найближчу мету відмітимо: будову власних шатень на грищі в парку Йордана, яка зачинаеться вже в найближчих днях і організацію таких дальших секцій: легкоатлетичної, відбиванки, кошиківки і теннісової — всі для мущин і жінок. Можна вірити, що під теперішнім проводом „Скала" оправдае всі ті надії, які звязуе з її обновленою діяльністю громадянство цілої Стрийщини.

Нові книжки й журнали.

БІЛЬШОВИК УКРАЇНИ. № 3—4, за січень. Харків, 1931. Вид. Ц. К. К. П. (б) У. „Комуніст".

БІЛЬШОВИК УКРАЇНИ, політико-економічний журнал, орган Ц. К. К. П. (б) У. Вид „Комуніст". № 5. За 15. березня 1931.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 4. травня 1931 р.: масло експортове і десерове пріма 4·10 зол. за кільо; молоко 32—34 сот.; літра сметани 1·40—1·50 зол.; копа яець 4·80—5·00 зол. Тенденція на яйця знижкова.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок, 5. травня, година 7·30 веч. „Кармен", виступ М. Голинського.
Середа, 6. травня, година 7·30 веч, „Вікторія і II гузар".

Театр Ріжнородностей (в Нар. Домі):

Вівторок, 5. травня, година 7·30 веч. „Гедда Габлер".
Середа, 6. травня, година 7·30 веч. „Гедда Габлер".

Малий Міський Театр:

До 11. травня театр нечинний.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Приборкана гоструха" на осн. Шекспіра (Мері Пікфорд, Дуглас Фербенкс).
КАСІНО: Веселий звуковий тиждень Метро-Голдвин-Маер.
КОЛЬОСЕИ: „Тайна лімузини" (Гарі Піль).
ЛЕВ: Звукова фільма „Мароко".
МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма „В погоні за міліонами" (Люпіяно Альбертіні). „Дядько з Собачої Вульки".
ОАЗА: Звукова фільма: „В путах брехні" (Еміль Янінгс).
ПАЛЯС: Звукова фільма „Хаджі Мурат", на основі Л. Толстого (Ів. Мозжухин, Ліль Даговер, Беті Аман).
ПАН: Звукова фільма: „Парада Парамавнту".
ПАСАЖ: „Один проти всіх" (Карльо Альдіні) Додатки.
ПРОМІНЬ: „Князь Орлов".
ФАТАМОРГАНА: „Голос ізза світа" (Льон Чаней), „Герої вогню".
ХИМЕРА: „Заборонені години" (Рам. Новаро), німа ед. Звуковий додаток: „Спів і музика народів".
СТИЛЕВЕ: „Нові Тарзанові пригоди".
УТІХА: „Робінзон із джунглів" (цілість).

Програма радіо.

Вівторок 5. травня 1931.

Варшава (1411,8) 17·45 Концерт. **Вильно** (368,1) 16·30 Твори Шуберта. **Льондон** (356,3) 14·00 Органи. **Берлін** (419) 17·00 Музика. **Стокгольм** (435,4) 19·30 Радіоорхестра. **Рим** (441,2) 17·00 Концерт. **Прага** (436,2) 19·30 „Севільський цирулик". **Відень** (516,4) 12·00 Легкий концерт. **Будапешт** (550,5) 9·15 Солісти. **Харків** (937,5) 20·30 Украінконцерт.

Середа 6. травня 1931.

Варшава (1411,8) 17·45 Концерт. **Льондон** (356,3) 30·00 Органова музика. **Берлін** (419) 16·30 Танкова музика. **Стокгольм** (441,2) 17·00 Легка музика. **Рим** (441,2) 17·00 Концерт. **Будапешт** (550,5) 12·00 Концерт. **Харків** (937,5) 16·00 Концерт. **Ленінград** (1000) 14·00 Концерт **Париж** (1724,1) 22·00 Концерт Консерваторії.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Вівторок 5. травня 1931.

12·10, 14·55, 16·30, 19·25, 19·55 Грамофон. 14·15 Госп. комунікат, 14·50 Відчит, 17·15 Польські кліматичні місцевости, 17·45 Концерт, 18·45 Всячина, 19·10 „З весняною повінню каяком по Стрию", 20·00 Літерат. чвертьгодина, 20·15 Трансмісії з Варшави, 22·50 Музика.

Середа 6. травня 1931.

12·10, 14·35, 16·35, 19·25, 19·55 Грамофон, 14·15 Госп. комунікат, 14·50 Радіохроніка, 16.15 Авдиція для наймолодших, 16·55 Балачка із старшою молодю, 17·15 Відчит із Варшави, 17·45 Концерт із Варшави, 18·45 Всячина, 19·10 Рільна скринька й біржа, 19·40 Прес. радіоденник, 20·00 Концерт із Льондону; літерат. чвертьгодина, 22·10 Літерат балачка. 22·50 Музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідае

Кооператива „Укр. Театр" у Львові — Укр. Нар. Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові.

Коломия:
5. V. „Хмара".

Надвірна:
6. V. „Чесна Сузанна".
7. V. „Жінка, що вбила".
8. V. „Життя Парижа".
9. V. „Ревія".
10. V. „Хмара".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідае

ДІМ мурований в Кривчицях зараз за Личаківським парком, в обсягу Львова з огородом на продаж. Відомість Львів, Пекарська 49. I. пов. 1943 3-3

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні Івана Зельтенрайха Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники переробляемо на ручні. 1538

ДЛЯ КУПЦЯ або емерита е до виДержавлення на догідних умовах добре просперуючий склепок і ресторан у Битькові — копальні. Зголошення приймае та інформації дае Яревич Іван, Битьків коло Надвірної. 1971 1—4

КАМЯНИЦЯ нова у Львові на 18% чистого доходу, оказійно на продаж. Зголошення до адміністрації під „Реальність". 1973 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідае

Подяка.

Милосерний Бог — вложив на мої рамена новий хрест, та діткнув мене великим горем. Дня 16/IV. 1931 помер нечайно на Чехах мій Любий син Омелян Костек, студент IV. року Українсько-Господ. Академії в Подебрадах і б. стрілець У. Г. А. В цьому горі поспішили мені з потіхою та помічю Високоповажні Панове Академики й Студенти-Товариші Покійного; а саме Вп. П. професор Д-р Бич і ПП. професори Академії зволять приняти від мене найсердечнішу подяку за труди та участь у похороні мого Найдорожчого Сина. Також дякую Впр. О. Гопкові парохові гр. кат. в Празі і за сумний обряд похоронний, та прощальне слово. Окремо дякую Деканові П. проф. Черодієві і студентам Ніцькевичеві і Нищому, за прощальні промови. Дуже сердечні слова подяки висказую для Академічного хору під управою Інжиніра Петрівського, що звуками воскресної пісні супроводили мого Найдорожчого Омелина на вічний спокій. Всім Членам Української Академії, Студентській Громаді і Всім присутнім на похороні так Товаришам Омеляна, як і Всім знайомим — за звеличання цього сумного похоронного обряду, та віддання останньої христіянської послуги — сердечна моя подяка. Нехай Бог Милосерний винагородить за труди.

Батько в горі з ріднею
о. Іван Костек.

Нове Село 30/IV. 1931.
п. Чесанів.

VIII. Загальні Збори

Українського Краевого Товариства Охорони Дітей і Опіки над Молодю у Львові (Централі)

відбудуться дня **25. травня 1931.** в 10-ій год. у домівці при вул. Мохнацького ч. 12.

Порядок нарад:

1) Відкриття Зборів.
2) Відчитання і приняття протоколу з останніх Заг. Зборів.
3) Звіт з діяльности а) адміністраційний, б) касовий.
4) Звіт Ревізійної Комісії.
5) „Потреба скоординування праці в ділянці суспільної опіки над дітьми і молодю" — дискусійний реферат Вп. Дир. К. Малицької.
6) Зміна статута.
7) Вибір голови, Головної Ради і Ревізійної Комісії.
8) Внески і запити.

Львів, дня 4. травня 1931.

ЗА ГОЛОВНИЙ ВИДІЛ:

М. Каратницький, вр. голова. Р. Мармаш, вр. секретар.

Присилайте передплату!

За редакцію відповідае Олександер Костик. Видае Видавнича Спілка „Діло".
З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.